

رابطه بین رضایت جنسی، خودکارآمدی جنسی و شادکامی بر رضایت زناشویی: نقش میانجی ناگویی هیجانی

احترام زارع درخشان^۱، رسول روشن چسلی^{۲*}

۱. کارشناس ارشد مشاوره و راهنمایی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.
۲. استاد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

چکیده

مقدمه: رضایت زناشویی یکی از عوامل مهم و تاثیرگذار در در زندگی مشترک می‌باشد که زوجین در ازدواج خود تجربه می‌کنند و عامل مهمی است که منجر به آرامش و سازگاری بین زوجین و همچنین دوام و استحکام خانواده می‌شود. هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس خودکارآمدی جنسی، رضایت جنسی، شادکامی و ناگویی هیجانی بود.

روش: پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی و معادلات ساختاری می‌باشد. جامعه آماری پژوهش انجام شده کلیه زنان و مردان متأهل مراجعه‌کننده به کلینیک‌های روان‌شناختی و مشاوره وارش و کلینیک راستین در منطقه ۲ و ۶ شهر تهران بودند. تعداد ۳۵۲ نفر از طریق روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند و از پرسشنامه‌های رضایت زناشویی انریچ (بهمنی و همکاران، ۱۳۸۵)؛ پرسشنامه خودکارآمدی جنسی (وزیری و همکاران، ۱۳۷۸)؛ پرسشنامه رضایت جنسی (آی. اس. اس، ۱۹۸۱)؛ پرسشنامه شادکامی آکسفورد (ا. اچ. آی، ۱۹۸۹) و پرسشنامه ناگویی هیجانی تورنتو (تی. ای. اس. - ۲۰، ۱۹۹۴) که اعتبار و پایایی مطلوبی بر خودارند، استفاده شد.

نتایج: نتایج پژوهش نشان داد که خودکارآمدی جنسی ۰/۱۲، رضایت جنسی ۰/۳۵ و شادکامی ۰/۲۹ رضایت زناشویی را پیش‌بینی می‌کنند و متغیر ناگویی هیجانی ۰/۱۰ رضایت زناشویی را در جهت منفی پیش‌بینی می‌کند. در نتیجه‌گیری کلی چون مدل ساختاری که ارائه شده بود برازش مطلوبی را نشان نداد با تغییر مدل ساختاری که ناگویی هیجانی و رضایت جنسی به عنوان میانجی مطرح شد در نتیجه برازش مطلوبی بدست آمد. دو متغیر رضایت جنسی و ناگویی هیجانی قادر به پیش‌بینی رضایت زناشویی بوده و با میانجی قرار گرفتن این دو، متغیر شادکامی به طور مستقیم اثرش را بر روی رضایت زناشویی از دست داده و به طور غیر مستقیم از طریق افزایش رضایت جنسی و کاهش ناگویی هیجانی بر رضایت زناشویی تاثیرگذار است. همچنین خودکارآمدی جنسی از طریق تاثیر بر رضایت جنسی و ناگویی هیجانی منجر به افزایش رضایت زناشویی شده و البته تاثیر مستقیم آن بر رضایت زناشویی نیز وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش حاضر می‌توان از طریق آموزش به افراد جهت افزایش توانمندی‌های جنسی، رضایت جنسی آن‌ها را تامین کرده و رضایت زناشویی که پایه اساسی استحکام خانواده می‌باشد را نیز فراهم نموده و از این طریق شادکامی را در افراد افزایش داد.

کلیدواژه‌ها: رضایت زناشویی، خودکارآمدی جنسی، رضایت جنسی، شادکامی، ناگویی هیجانی

*Email: rasolroshan@yahoo.com

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول است.

نشریه علمی

روان‌شناسی
بالینی
و شخصیت

دوره ۱۸، شماره ۱، پیاپی ۳۴
بهار و تابستان ۱۳۹۹
صص: ۱-۱۶

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۷/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۳/۰۵

مقاله پژوهشی

Journal of

Clinical
Psychology
& Personality

Vol. 18, No. 1, Serial 34

Spring & Summer
2020
pp.: 1-16

مقدمه

خانواده جوهره‌ای زنده و در حال تغییر است که با استفاده از اعضای خویش در جریان ارتباطی دائمی و تعامل با یکدیگر یک کل را سازمان دهی می‌کند و در طول زمان گسترش می‌یابد [۱]. خانواده با وجود اینکه به عنوان اولین واحد اجتماعی شناخته می‌شود، ولی دارای پیچیدگی‌های فراوانی است. به طوری که شناخت آن، اهمیت آن، تأثیرات و کارکرد های آن بسیار مورد توجه صاحب نظران مختلف بوده است. بر این اساس همچنان که تعاریف متعددی از آن ارائه شده است و به اهمیت آن در زمینه‌های مختلف فردی، اجتماعی تأکید شده است، کارکردهای متفاوتی نیز برای آن ارائه شده است. بطوری که بسیار ساده‌انگارانه خواهد بود، تنها یک یا دو کارکرد برای آن معرفی شود. از جمله کارکردهای خانواده می‌توان به کارکرد زیستی و تولید مثل، کارکرد های تربیتی و آموزشی، ارضا و امتناع نیاز های جنسی و کارکرد های اقتصادی و اجتماعی اشاره نمود [۲]. نقش خانواده در توسعه اجتماعی غیر قابل چشم پوشی است اگر جامعه‌ای از خانواده های سالم و متعادل بر خوردار نباشد نمی‌تواند ادعای سلامتی کند. خانواده‌هایی که در آنها زن و شوهر با هم تفاهم دارند و از زندگی احساس رضایت می‌کنند، کارکرد مناسب‌تری داشته و نقش خود را بهتر ایفا می‌کند چرا که رضایت زناشویی یکی از عوامل پیشرفت و دستیابی به اهداف زندگی است [۳]. زندگی مشترک تنها تامین و رفع نیازهای مادی و اقتصادی و تداوم نسل نیست بلکه حس مشارکت و تفاهم برای تامین وسعت نگرش و امکان دستیابی به فرصت های بیشتر است. به بیان دیگر زندگی مشترک مبتنی بر قرار دادی بین زن و مرد برای ارضای نیازهای خود و به تبع آن انجام کارکردهای خانواده می‌باشد [۴].

از مهمترین عواملی که می‌تواند کارکرد موثر خانواده را تحت تاثیر قرار دهد، سازگاری اعضای خانواده به خصوص زن و شوهر با یکدیگر است [۵]. در واقع ارتباط موثر زناشویی ضمن اینکه با کاهش خطر طلاق رابطه دارد، رضایت زناشویی را پیش بینی کرده و مانع از کاهش تدریجی آن طی زمان می‌شود [۶]. همانطور که اشاره شد یکی از کارکرد های خانواده رضایت زناشویی می‌باشد و یک جنبه ضروری در رابطه زن و شوهر است و تاثیر قابل توجهی در رضایت از زندگی دارد و یکی از اجزای زیر بنایی زندگی می‌باشد [۷]. علاوه بر این رضایت زناشویی پیش‌بینی کننده بسیار مهمی برای پایداری ازدواج است و پژوهش در پیشینه‌ی آن برای توسعه‌ی مداخلات درمانی موفق با هدف پیشگیری از طلاق، سودمند است [۸].

رضایت زناشویی توافق زن و شوهر در مورد علاقه و فعالیت های مشترک، ابراز علاقه علنی مکرر و اعتماد متقابل، شکوه و شکایت اندک، شکایت نادر از احساس تنهایی و رنجش تعریف شده است [۹]. به عبارتی رضایت زناشویی یک ارزیابی از وضعیت رابطه زناشویی یا رابطه عاشقانه کنونی فرد است که می‌توان آن را به عنوان یک موفقیت روان‌شناختی در نظر گرفت که خود به خود به وجود نمی‌آید، بلکه مستلزم تلاش هر دو زوج است، به ویژه در سال های اولیه، که رضایت زناشویی بی ثبات است و روابط در معرض بیشترین خطر قرار دارد [۱۰].

عوامل زیادی در رضایت زناشویی تاثیرگذار هستند، یکی از عواملی که در رضایت زناشویی دخیل می‌باشد رضایت جنسی است. اگر زوجین نتوانند تمایلات و ترجیحات جنسی خود را در چارچوب زندگی مشترک سیراب کنند در آن صورت احتمال لغزش جنسی همسران افزایش یافته و به طبع آن زندگی ها دستخوش تزلزل و فروپاشی قرار می‌گیرند [۱۱]. زندگی زناشویی باید به منزله رابطه رضایت بخش برای همسران باشد که بتواند نیاز های عاطفی و روانی خود را در آن تامین نموده و هر یک از زوجین بتوانند علاوه بر داشتن امنیت روانی، نیاز های جنسی خود را نیز در یک فضای صمیمانه بر آورده سازند. روابط جنسی سالم عاملی برای حفظ مهم ترین بنیاد اجتماعی خانواده است. محیط سالم خانواده مکان مهمی برای پرورش کودکان و ارتقاء زوجین می‌باشد، همچنین عامل مهمی در پیشگیری از ایجاد اختلالات جنسی می‌باشد. رضایت جنسی مطلوب عبارت است از قضاوت و تحلیل هر فرد از میزان لذتی که هنگام بر قراری رابطه جنسی به وجود می‌آید. رضایت جنسی رسیدن به مرحله ی اوج لذت جنسی (ارگاسم) ^۱ نیز تعریف می‌شود. این حس یکی از مهم ترین نیازها و تعاملات فردی است که با سلامت روانی و جسمانی افراد ارتباط دارد و شور گرمی را برای زوجین به ارمغان می‌آورد [۱۲].

از عوامل موثر بر رضایت جنسی عملکرد جنسی زوجین می‌باشد. عملکرد جنسی، بخشی از رفتار و زندگی انسانی است و چنان با زندگی شخص در هم آمیخته است که همواره مرکز توجه، علاقه و کنجکاوای بشر بوده و تأثیر زیادی بر کیفیت زندگی فرد و شریک جنسی او دارد [۱۳]. علی رغم اینکه تمایلات جنسی ذاتی و غیر ارادی می‌باشند، نگرش و رفتارهای جنسی آموختنی هستند، بنابراین فعالیت‌های جنسی مشابه می‌تواند برای افراد مختلف معانی متفاوتی داشته باشد و حتی برای یک شخص از یک زمان به زمان دیگر تغییر کند [۱۴].

¹ Orgasm

تحقیقات نشان می دهد که نارسایی های جنسی ارتباط تنگاتنگی با مشکلات اجتماعی از قبیل تجاوزات جنسی، جرائم و بیماری های روانی و طلاق دارد. چرا که یکی از اصلی ترین انگیزه ها تشکیل خانواده، آمیزش و تامین نیازهای جنسی است، روابط جنسی شکل دهنده ی بخشی از ادراکات زوجین از همدیگر است و ادراکات جنسی در بین زوجین ارتباط مثبتی با رفتارهایی دارد که نگهدارنده و تداوم بخش ازدواج است [۱۵]. همچنین الگوهای ارتباطی و رضایت جنسی به طور مستقل پیش بینی کننده رضایت زناشویی می باشد [۱۶].

یکی دیگر از عواملی که در رضایت زناشویی دخیل است خودکارآمدی^۱ جنسی می باشد. خودکارآمدی جنسی یک ساختار چند بعدی بوده و شامل باور هر فرد در مورد توانایی خود در عملکرد جنسی موثر، مطلوب بودن برای شریک جنسی، ارزیابی از توانایی و کفایت در رفتار جنسی است. خودکارآمدی جنسی برای داشتن یک عملکرد جنسی مناسب و مطلوب، ضروری است. همچنین عملکرد جنسی با درک بالاتر از خودکارآمدی جنسی همراه است و این خودکارآمدی جنسی سبب عملکرد اجتماعی و روانی بهتری در زندگی افراد می شود. در واقع خودکارآمدی جنسی، پیش بینی کننده ی عملکرد جنسی است. اختلال عملکرد جنسی، یک تجربه ی سخت فردی یا زوجی است که در طول هر مرحله از چرخه ی پاسخ جنسی می تواند رخ دهد. پاسخ جنسی، پاسخی خود مختار است که به راحتی تحت تاثیر هیجان های ناشی از خودکارآمدی و ناخودکارآمدی و عزت نفس در افراد، تقویت یا بازداری شده و سبب اختلال عملکرد جنسی می گردد [۱۷]. نتیجه برخی از تحقیقات، بیانگر این نکته است که بین خودکارآمدی و رضایت زناشویی رابطه وجود داشته و خودکارآمدی جنسی، رضایت زناشویی را پیش بینی می کند. همچنین بین ارتباط بهتر با شریک جنسی و خودکارآمدی رابطه مستقیمی وجود دارد [۱۸، ۱۹]. خودکارآمدی جنسی بالا منجر به افزایش میزان حرمت خود، باز خورد مثبت و همدلی همسران و ارضای جنسی بالا می شود. مهمترین منبع داوری در مورد کارآمدی، موفقیت و کارکرد می باشد [۲۰].

از عوامل موثر دیگر بر رضایت جنسی شادکامی^۲ است ویژگی مهم روانی که فرد سالم می بایست از آن برخوردار باشد احساس بهزیستی و شادکامی است. این احساس این گونه تعریف می شود: احساس مثبت و رضایت مندی عمومی از

زندگی که شامل خود و دیگران در حوزه های خانواده، شغل و اجتماع است. در تحلیل مفهوم شادکامی نظریه پردازان به دو مولفه شناختی و عاطفی اشاره می کنند: مولفه شناختی بر رضایت از زندگی به عنوان شاخصی درجهت ارزیابی کلی از کیفیت زندگی فرد مطرح می شود و مولفه ی عاطفی که بر عاطفه مثبت و منفی و تعادل این دو دلالت دارد [۲۱]. رضایت جنسی زوجین فارغ از شادمانی و نشاط فرد در کانون خانواده میسر نیست و شادکامی یکی از متغیرهایی است که بر رضایت جنسی خانواده نقش به سزایی دارد و در سال های اخیر در حوزه شخصیت و روان شناسی سلامت مورد توجه قرار گرفته است [۲۲]. تحقیقات متعدد نشان می دهد که بین شادکامی و رضایت زناشویی رابطه مثبت وجود دارد. همچنین رفتار متعارض در زوجین به طور مستقیم با شادکامی و رضایتمندی زناشویی رابطه دارد [۲۳، ۲۴، ۲۵] نتایج تحقیق امیری مجد و زری مقدم نشان داد که بین شادکامی و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد و افرادی که دارای شادکامی بیشتر، رضایت زناشویی بیشتری نشان دادند [۲۶].

یکی دیگر از عوامل تاثیر گذار در رضایت زناشویی ناگویی هیجانی^۳ (خلقی) می باشد. ناگویی خلقی اختلال ویژه در پردازش هیجانی است، که بیشتر به کاهش توانمندی در شناسایی و تشخیص هیجان ها اشاره دارد [۲۷]. ناگویی هیجانی سازه ای چند وجهی متشکل از دشواری در شناسایی احساسات و تمایز بین احساسات و تهییج های بدنی مربوط به برانگیختگی هیجانی، دشواری در توصیف احساسات برای دیگران و قدرت تجسم محدود که بر حسب فقر خیال پردازی - ها مشخص می شود [۲۸]. افراد مبتلا به ناگویی هیجانی، تهییج های بدنی بهنجار را بزرگ کرده، نشانه های بدنی انگیختگی هیجانی را بد تعبیر می کنند و درماندگی را از طریق شکایت های بدنی نشان می دهند همچنین در اقدامات درمانی نیز به دنبال درمان نشانه های جسمانی هستند [۲۹]. افراد مبتلا به ناگویی هیجانی، هم انتظارات کمی از دیگران دارند و هم در بر آورده کردن انتظارات دیگران محدودیت دارند، این ویژگی با سبک های شخصیتی غیر جرات مند، فاصله جو و دارای مشکل کنترل تکانه و تنظیم هیجانی ضعیف نیز در ارتباط است [۳۰].

پژوهش های مختلف نشان داده اند که بین توانایی تشخیص هیجان و بیان هیجان با رضایت جنسی و سازگاری زناشویی و صمیمیت رابطه معناداری وجود دارد. [۳۱، ۳۲]

^۱Self efficacy

^۲ Happiness

^۳ Alexithymia

همچنین در مطالعه ای دهقانی و خالقی پور نشان داد که بین ناگویی هیجانی و باز داری رفتاری با عملکرد جنسی رابطه منفی معنا دار وجود دارد و بین فعال سازی رفتاری و عملکرد جنسی رابطه مثبت معنی دار وجود دارد و صفت روان نژندی به واسطه ناگویی هیجانی و باز داری رفتاری بر عملکرد جنسی تاثیر منفی دارد [۴۰].

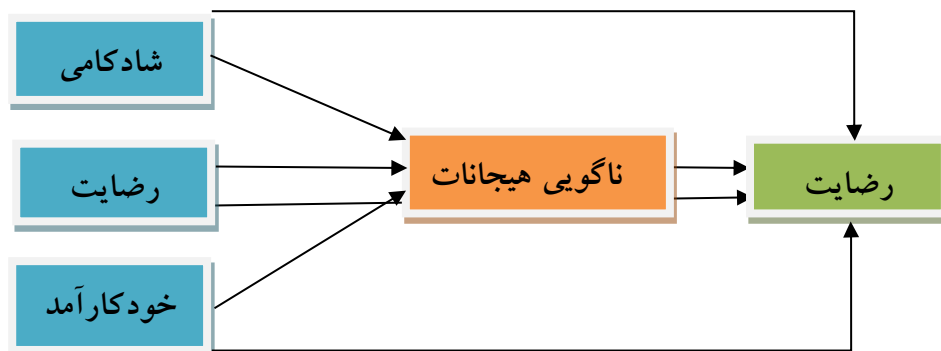
مرور ادبیات پژوهشی نشان می‌دهد که بین الکسی‌تایمیا با دیگر متغیرهای مورد مطالعه، همبستگی معنا دار وجود دارد. به‌عنوان مثال، همفریز رابطه بین ناگویی هیجانی و رضایت جنسی را -0.44 ($p < 0.01$) گزارش کردند [۴۱]. پازا و همکاران، در بررسی روایی افزونگی^۲ ناگویی هیجانی، سبک مقابله هیجانی و شوخ‌طبعی روی شادی و بهزیستی روانشناختی، همبستگی بین ناگویی هیجانی و شادی را -0.30 ($p < 0.01$) گزارش نمودند [۴۲]. فینوتلی^۳ در بررسی رابطه بین ناگویی هیجانی و خودکارآمدی جنسی در بیماران با بدکارکردی جنسی و نارسا کنشی نعوظ و انزال زودرس، به این نتیجه رسید که بین ناگویی هیجانی و این متغیرها رابطه منفی متوسط وجود دارد [۴۳، ۴۴].

فرضیه‌های پژوهش

در مجموع با توجه به مباحث مطرح شده محقق در پی پاسخگویی به این سوال می‌باشد که:

رضایت جنسی، خود کارآمدی جنسی و شادکامی با توجه به میانجیگری ناگویی هیجانی، تا چه اندازه رضایت زناشویی را پیش بینی می‌کنند؟

و مدل پیشنهادی برای فرضیه مطرح شده به صورت شکل شماره ۱ می‌باشد:

شکل ۱. مدل مفهومی مفروض پژوهش

نتیجه تحقیقی تحت عنوان رابطه بین ناگویی هیجانی بر رضایت زناشویی در متقاضیان طلاق، نشان داد که ناگویی هیجانی به طور معنا داری قادر به پیش بینی رضایت زناشویی می‌باشد [۳۳]. در تحقیق دیگری نقش میانجی احساس تنهایی و رابطه صمیمانه در رابطه بین ناگویی هیجانی و کیفیت زناشویی مورد بررسی قرار گرفت و نتایج تحقیق نشان داد، افرادی که دچار ناگویی هیجانی بیشتری هستند احساس تنهایی بیشتری نموده که پیش بینی کننده ارتباط صمیمانه کمتر و کیفیت زناشویی پایین تری می‌باشد. نتایج برخی تحقیقات بیانگر این نکته است که ناگویی هیجانی به طور مستقیم با رضایت زناشویی ارتباط نداشته بلکه از طریق اجتناب و اضطراب مرتبط با رابطه، بر رضایت زناشویی تاثیر گذاشته و موجب عدم رضایت زناشویی می‌گردد [۳۴، ۳۵]. ناگویی هیجانی به همراه مشکلات بین فردی نظیر مشکل داشتن در قاطعیت، مردم آمیزی، اطاعت پذیری، صمیمیت، مسئولیت پذیری و مهارگری منجر به ایجاد آشفتگی روانی در افراد می‌شود [۳۶].

خواجه و خضری مقدم در تحقیق خود نشان دادند که رابطه منفی معنی داری بین ناگویی هیجانی و مشکلات بین فردی با رضایت زناشویی وجود دارد. ناگویی هیجانی و مشکلات بین فردی قادر به پیش بینی ۲۴ درصد از واریانس رضایت زناشویی است [۳۷]. همچنین مکوندی و همکاران در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین ناگویی هیجانی و اضطراب افسردگی، رابطه مثبت وجود دارد در نتیجه این افراد از شادکامی کمی بر خوردار خواهند بود [۳۸]. بر اساس مطالعات افراد شاد، یعنی آنهایی که عواطف مثبت بیشتری را تجربه می‌کنند، سالم تر، خلاق تر، و زندگی زناشویی موفق تری را تجربه می‌کنند [۳۹].

¹ Pa'ez, D.

² incremental validity

³ Finotelli, I.

روش

نوع پژوهش

طرح پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی و مبتنی بر تحقیقات پیش بینی و معادلات ساختاری است. [۳۲].

آزمودنی

الف) جامعه آماری: جامعه آماری این پژوهش زنان و مردان متأهل مراجعه کننده به کلینیک‌های روان‌شناختی و مشاوره منطقه دو و شش شهر تهران می‌باشند.

ب) نمونه پژوهش: نمونه پژوهش حاضر متشکل است از ۳۵۰ نفر متأهل دارای زندگی مشترک مداوم (همسر غیبت های طولانی نداشته باشد) که حداقل یک سال و حداکثر ۳۰ سال از مدت ازدواج آنها گذشته باشد. با توجه به متغیرهای دخیل در رضایت زناشویی و بررسی نقش متغیرها از طریق معادلات ساختاری و لزوم حداقل ۲۰۰ نفر برای این نوع مطالعات و تعداد متغیرها و براساس تعداد نمونه‌های انتخاب شده‌ی پژوهش‌های پیشین [۳۳، ۳۴] و محاسبه میانگین نمونه‌ها ۲۷۰ نفر بدست آمد، با توجه به احتمال ریزش نمونه‌ها و به جهت بالا بردن صحت عملیات و کاهش خطای نمونه‌گیری و قضاوت دقیق‌تر، حجم نمونه کل پژوهش ۳۵۰ نفر متأهل در نظر گرفته شد. نظر به این که تعداد قابل توجهی از افرادی که به مراکز مشاوره مراجعه می‌کنند، دچار مشکلات خانوادگی می‌باشند؛ لذا جهت بررسی رضایت زناشویی آنها و عوامل دخیل، مراکز مشاوره وارث و کلینیک علوم رفتاری راستین برای نمونه‌گیری در نظر گرفته شد و پرسشنامه‌ها در آن مراکز اجرا شد.

ابزارهای پژوهش

(۱) مقیاس رضایت جنسی^۱: مقیاس رضایت جنسی در سال ۱۹۸۱ توسط هادسون^۲، هریسون^۳ و کروسکاپ^۴ برای ارزیابی سطوح رضایت جنسی زوجین ساخته شد این مقیاس دارای ۲۵ سؤال می‌باشد. پاسخ آزمودنی به هر ماده آزمون در سطح مقیاس ۷ درجه ای لیکرت بین ۰ تا ۶ مشخص می‌شود و در مجموع نمره های آزمودنی در کل تست بین ۰ تا ۱۵۰ متغیر است که نمره‌ی با نشانه‌ی رضایت جنسی بیشتر است. ثبات درونی این آزمون از طریق آلفای کرونباخ محاسبه شده توسط طراحان برابر با ۰/۹۱ است اعتبار مقیاس با روش باز آزمایی با فاصله یک هفته محاسبه گردید که برابر با ۰/۹۳

می باشد روایی مقیاس از طریق روایی تفکیکی محاسبه شده و نتایج نشان داد مقیاس توانایی تشخیص زوجین دارا و فاقد مشکلات جنسی را دارد [۳۷]. این پرسشنامه در ایران اولین بار توسط پور اکبر (۱۳۸۹) ترجمه و هنجاریابی شد. نتایج آزمون همبستگی برابر با ۰/۹۵ همچنین ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برابر با ۰/۹۰ می باشد [۳۸]. پایایی این ابزار از طریق محاسبه آلفای کرونباخ بازآزمایی به ترتیب ۰/۹۱ و ۰/۹۳ به دست آمد که قابل قبول می‌باشد [۳۹].

(۲) مقیاس خود کارآمدی جنسی: پرسشنامه‌ی خود کارآمدی جنسی توسط وزیر و لطفی کاشانی (۱۳۷۸) بر اساس پرسشنامه‌ی خودکارآمدی عمومی شوارزر (۱۹۹۳) ساخته شده است. این پرسشنامه ۱۰ سؤال دارد که از صفر تا ۳ نمره گذاری می‌شود. از نظر آنها خودکارآمدی جنسی، باوری است که هر فرد در مورد توانایی خود در عملکرد موثر در فعالیت‌های جنسی و مطلوب بودن برای شریک جنسی خود دارد. چنین باوری، نوعی خود ارزیابی از توانایی و کارآمدی در رفتار جنسی است. پایایی پرسشنامه‌ی خود کارآمدی جنسی با استفاده از روش اندازه گیری آلفای کرونباخ ۰/۸۶، دو نیمه کردن اسپرمن- براون ۰/۸۱ و روش گاتمن ۰/۸۱ بدست آمده است. همچنین بر آورد اعتبار پرسشنامه‌ی خودکارآمدی جنسی در ایران با استفاده از روش اعتبار واپسته به محتوا، مورد تأیید قرار گرفته است [۳۶].

(۳) مقیاس شادکامی آکسفورد^۵: آزمون شادکامی آکسفورد دارای ۲۹ ماده است که به روش لیکرتی از ۰ تا ۳ نمره‌گذاری می‌شود. این آزمون در سال ۱۹۸۹ توسط مایکل آرگابل و بر اساس پرسشنامه‌ی افسردگی بک^۶ (بی.دی.آی)، ساخته شده است. عبارت این پرسشنامه از بی.دی.آی. گرفته شده و معکوس گردیده و یازده پرسش به آن اضافه شده است تا سایر جنبه های سلامت ذهنی را پوشش دهد مانند آزمون افسردگی بک، هر گویه‌ی پرسشنامه‌ی شادکامی دارای چهار گزینه است که آزمودنی باید بر طبق وضعیت فعلی خودش یکی از آنها را انتخاب نماید. آرگابل و همکاران ۱۹۹۰ پایایی پرسشنامه آکسفورد را به کمک ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰ و پایایی بازآزمایی آن را طی هفت هفته ۰/۷۸ گزارش کرده اند [۴۰].

¹ ISS

² Hudson, W. W.

³ Harrison, D. F.

⁴ Crosscup, P. C.

⁵ OHI

⁶ Beck Depression Inventory (BDI)

به نظر می‌رسید. بگبی و همکاران دریافتند که در پژوهش اعتباریابی آنها، تی. ای. اس. - ۲۰، واجد سه عامل ساختاری است که با سازه ناگویی خلقی همخوانی داشت [۴۲].

در این مقیاس، سازه ناگویی خلقی در سه زیر مقیاس دشواری در تشخیص احساسات^۲، دشواری توصیف احساسات^۳ و تفکر با جهت گیری خارجی^۴ ارزیابی می‌شود. شیوه نمره‌گذاری آزمون بر اساس مقیاس لیکرت (۱ = کاملاً مخالف تا ۵ = کاملاً موافق) است. حداقل نمره آزمودنی در این پرسشنامه ۲۰ و حداکثر آن ۱۰۰ می‌باشد. افشاری (۱۳۸۷) در یک نمونه ۸۰ نفری از دانشجویان پایایی این مقیاس را با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه کرده است. آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۷۵، برای دشواری در تشخیص احساسات ۰/۷۲، دشواری در توصیف احساسات ۰/۷۲ و تفکر با جهت گیری خارجی ۰/۵۳ بدست آمد. افشاری (۱۳۸۷) نیز روایی همزمان این مقیاس را با همبسته نمودن نمره کل مقیاس ناگویی خلقی با مقیاس هوش هیجانی در یک نمونه ۸۰ نفری بررسی کرد. نتایج نشان داد که بین نمره آزمودنی‌ها در این مقیاس با هوش هیجانی ($r = -0.47, p < 0.001$) رابطه معنی‌داری وجود دارد. بیایایی باز آزمایی مقیاس تورنتو ۲۰ سوال در یک نمونه ۶۷ نفری از دانشجویان در سطح کارشناسی در دو نوبت با فاصله ۴ هفته از ۰/۸۰ تا ۰/۸۷ برای ناگویی هیجانی کل و زیر مقیاس های مختلف آن به دست آمد [۴۳].

شیوه انجام پژوهش

پس از آماده شدن ابزار و هماهنگی با مراکز مشاوره و کلینیک های روان شناسی برای پر کردن پرسشنامه اقدام شد.

شیوه تحلیل داده‌ها

در تجزیه و تحلیل داده ها جمعیت شناختی بر اساس میانگین، انحراف استاندارد، میانه، مورد بررسی قرار گرفت و سپس برای تحلیل اطلاعات جمع آوری شده از پرسشنامه- های استاندارد از آمار استنباطی از قبیل پیرسون^۵، تحلیل مسیر استفاده شد و داده های به دست آمده با نرم افزار لیزرل^۶ و «اس. پی. اس. ی»^۷ مورد تحلیل قرار گرفت.

در پژوهشی که توسط علی پور و آگاه هریس (۱۳۸۶) به منظور بررسی اعتبار و پایایی فهرست شادکامی آکسفورد انجام شد نتایج بررسی همسانی درونی نشان داد که تمام گزاره‌های این فهرست با نمره کل همبستگی بالایی داشتند. آلفای کرونباخ برای کل فهرست برابر با ۰/۹۱ بود [۴۱].

۴) مقیاس رضایت زناشویی انریچ (بهمنی و همکاران، ۱۳۸۵) برای جامعه ایرانی: این مقیاس شامل ۴۷ سوال است و از ۶ زیر مقیاس تشکیل شده است که عبارتند از:

۱) رضایتمندی کلی

۲) جهت‌گیری مذهبی

۳) فرزندان و فرزند پروری

۴) رابطه جنسی

۵) اختلافات و تعارض‌های ضمنی (گاهگاهی) و

۶) خودرایی و روابط بین فردی نامناسب.

بهمنی و همکاران در تحقیقی اعتبار و پایایی و استاندارد سازی مقیاس رضایت زناشویی انریچ را برای جامعه ایران مورد بررسی قرار دادند. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که داده ها به خوبی با مدل برازش دارد و عاملهای ششگانه می توانند صفت مکنون "رضایت زناشویی" را به گونه‌ای مناسب اندازه گیری کنند. ضرایب همگونی اعتبار، برای کل مقیاس برابر با ۰/۹۱ و برای خرده مقیاسها به ترتیب برابر با ۰/۷۰، ۰/۷۲، ۰/۷۰، ۰/۷۶، ۰/۶۶ و ۰/۶۶ و روش دونیمه سازی اسپیرمن-براون و گاتمن به ترتیب برابر با ۰/۸۹ و ۰/۸۸ به دست آمد. عاملهای استخراج شده مقیاس انریچ برای جامعه ایرانی نشان دهنده مهمترین زمینه های رضایت یا خشنودی زناشویی در ایران است [۳۵].

۵) مقیاس ناگویی هیجانی تورنتو^۱: این مقیاس در سال (۱۹۸۶) توسط تیلور ساخته شد و در سال ۱۹۹۴ توسط بگبی، پارکر و تیلور تجدید نظر شد. سال‌ها مقیاس ناگویی خلقی تورنتو ۲۶ سوالی تنها مقیاس خود گزارشی برای سازه ناگویی خلقی بود که برای پژوهش‌ها و کار بالینی مناسب قلمداد شد و دارای ساختار ۴ عاملی بود. از آن زمان تلاشهایی برای ارتقاء و بهبود این مقیاس انجام گرفت تا اینکه پژوهشگران بر خلاف ساختار ۴ عاملی در نسخه ابتدایی، با تحلیل عاملی اکتشافی به تایید ۲ عاملی برای این آزمون رسیدند. نسخه تجدید نظر شده دوم مقیاس ناگویی خلقی تورنتو ۲۰ سوالی بود، که پیشرفتی برای سازندگان اولیه تست

¹ TAS-20

² Difficulty identification feelings .

³ Difficulty describing feeling .

⁴ Externally oriented thinking .

⁵ Pierson .

⁶ Lisrel

⁷ SPSS

نتایج

برازش و تناسب الگو و مدل مورد بررسی قرار گرفته است. یافته ها به شرح زیر ارائه می شود. مطابق مدل مفهومی مفروض پژوهش (شکل ۱)، خود کارآمدی جنسی و رضایت جنسی و شادکامی با توجه به میانجیگری ناگویی هیجانی، رضایت زناشویی را پیش بینی می کند. برای بررسی مدل مفهومی؛ ابتدا روابط ساده همبستگی بین متغیرهای تحقیق با استفاده از روش همبستگی پیرسون محاسبه شد. نتایج که در جدول ۱ ارائه شده است نشان دهنده روابط معنی داری بین متغیرها بود. براین اساس متغیرهای پیش بین (مستقل) روابط معنی داری را با متغیر وابسته داشتند.

بر اساس نتایج حاصل از بررسی توصیفی اطلاعات جمعیت شناختی آزمودنی ها میانگین سنی آن ها ۳۷/۵۹ و انحراف معیار آن ۹/۹۳ بود و همچنین کمترین سن آزمودنی ها ۲۰ سال و بیشترین سن آنها ۶۶ سال بوده است. و ۵۸/۸ درصد آنها زن و ۴۱/۲ درصد آنها مرد بودند. فرضیه پژوهش حاضر با استفاده از روش تحلیل مسیر مورد بررسی قرار گرفت. در این روش با محاسبه ضرایب تاثیر و مقادیر آماره t و بررسی معنی داری آنها، تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته مورد آزمون قرار می گیرد. سپس بر اساس مبانی نظری، روابط خطی از متغیرهای مستقل به متغیر وابسته رسم و مدل مفهومی برپا می شود. الگوی استخراج شده بر اساس مدل مفهومی از لحاظ معیارهای

جدول ۱. ماتریس همبستگی روابط بین متغیرهای اصلی تحقیق

خودکارآمدی جنسی	رضایت جنسی	شادکامی	ناگویی	رضایت زناشویی
۱				
۰/۵۵۶**	۱			
۰/۳۲۵**	۰/۳۸۳**	۱		
-۰/۱۸۳**	-۰/۲۱۵**	-۰/۲۸**	۱	
۰/۳۴۷**	۰/۵۹**	۰/۴۷۸**	-۰/۳۲**	۱

** $P < 0.01$

در ادامه تاثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته و همچنین معنی داری آن با استفاده از روش تحلیل مسیر بررسی شد. نتایج در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. بررسی تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته

فرضیه	مبداء رابطه:	مقصد رابطه:	گاما	آماره t	سطح معناداری	تأیید/رد
(یا متغیرهای ζ)	متغیرهای مستقل	متغیر وابسته	γ	(ضرایب تاثیر استاندارد)		
	(یا متغیرهای ζ)	(یا متغیر η)				
H1	خودکارآمدی (khttotal)	رضایت زناشویی (rzttotal)	-۰/۰۹	-۰/۰۶	---	رد
H2	رضایت جنسی (rgtotal)	رضایت زناشویی (rzttotal)	۰/۳۷	۹/۴۵	۰/۰۰۰۱	تأیید
H3	شادکامی (shadtotal)	رضایت زناشویی (rzttotal)	۰/۳۸	۵/۹	۰/۰۰۰۱	تأیید
H4	ناگویی هیجانی (tasttotal)	رضایت زناشویی (rzttotal)	-۰/۲۴	-۳/۵۹	۰/۰۰۰۱	تأیید

خودکارآمدی جنسی بر رضایت زناشویی معنادار نیست. ضریب گامای فرضیه دوم در جدول ۲ نشان می دهد که رضایت جنسی تأثیر مستقیمی بر رضایت زناشویی دارد.

ضریب گامای فرضیه اول در جدول ۲ نشان می دهد که خودکارآمدی جنسی تأثیر معکوس بر رضایت زناشویی دارد. بررسی کمیت t همراه با این ضریب نشان می دهد که تأثیر

میانجی‌گری ناگویی هیجانی، رضایت زناشویی را پیش‌بینی می‌کند، بر اساس ترسیم مدل مفهومی و تحلیل مسیر بررسی گردید. الگوی استخراج شده بر اساس مدل مفهومی در تصاویر شماره ۱ و ۲ آورده شده است. همچنین تفسیر نتایج حاصل از رسم الگو و مدل مفهومی در جدول شماره ۱ بیان شده است.

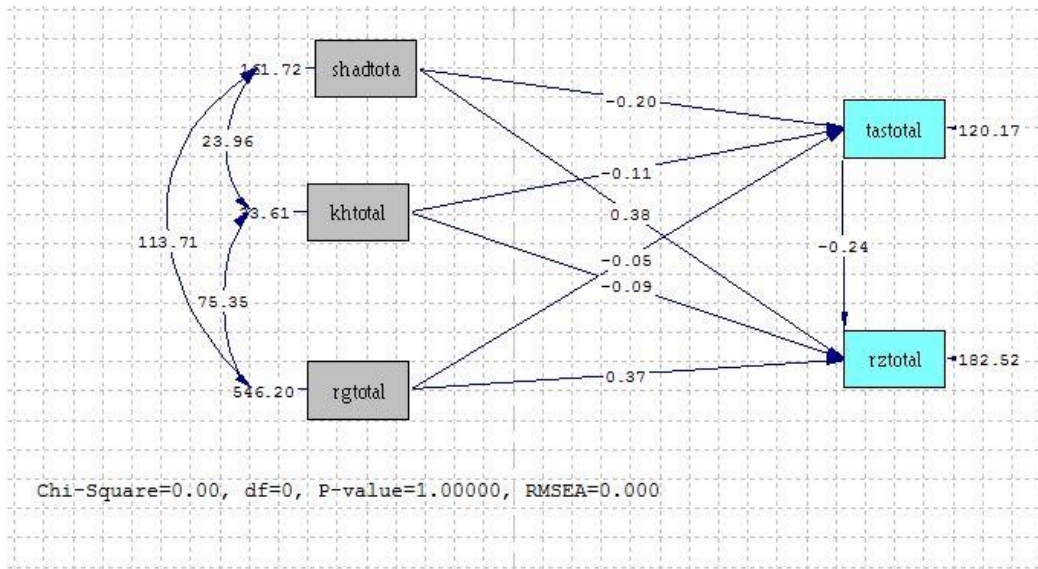
همانگونه که تفسیر شاخص‌های یاد شده در جدول ۲ نشان می‌دهد مدل تحقیق از قدرت توضیحی خوبی برخوردار نیست. هر چند تاثیر متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته معنادار است اما در نهایت برازش مدل با معیارهای آماری مطلوب مطابقت ندارد. لذا شواهد و نتایج حمایت خوبی از فرضیه اصلی تحقیق به عمل نمی‌آورند.

بررسی کمیت t همراه با این ضریب نشان می‌دهد که تأثیر رضایت جنسی بر رضایت زناشویی معنادار است.

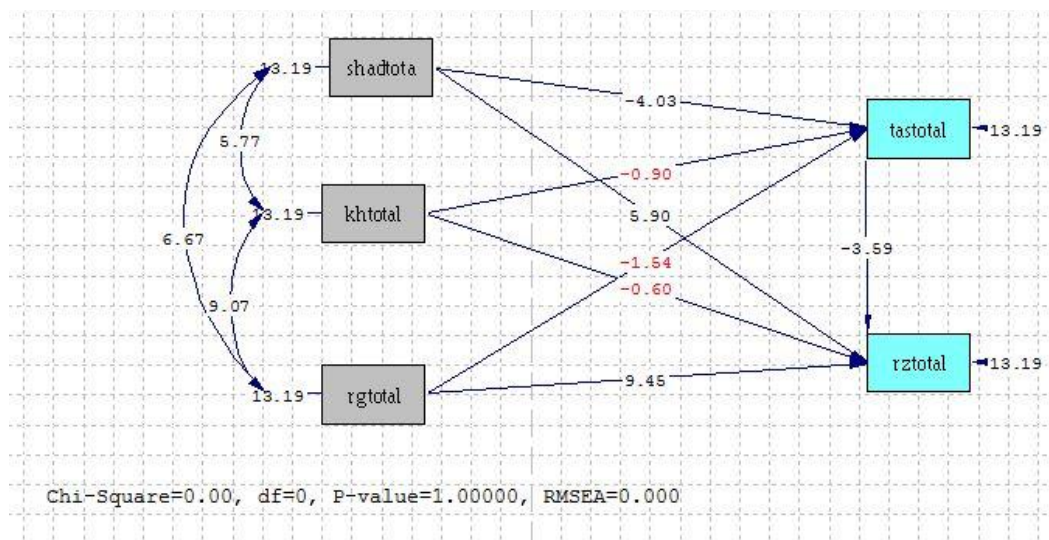
ضریب گامای فرضیه سوم در جدول ۲ نشان می‌دهد که شادکامی تأثیر مستقیمی بر رضایت زناشویی دارد. بررسی کمیت t همراه با این ضریب نشان می‌دهد که تأثیر شادکامی بر رضایت زناشویی معنادار است.

ضریب گامای فرضیه چهارم در جدول ۲ نشان می‌دهد که ناگویی هیجانی تأثیر معکوس بر رضایت زناشویی دارد. بررسی کمیت t همراه با این ضریب نشان می‌دهد که تأثیر ناگویی هیجانی بر رضایت زناشویی معنادار است.

در نهایت فرضیه اصلی تحقیق تحت عنوان اینکه خود کارآمدی جنسی و رضایت جنسی و شادکامی با توجه به

تصویر ۱. مدل مفهومی تأثیر خود کارآمدی جنسی، رضایت جنسی و شادکامی بر رضایت زناشویی با توجه به میانجی‌گری ناگویی هیجانی (استاندارد)

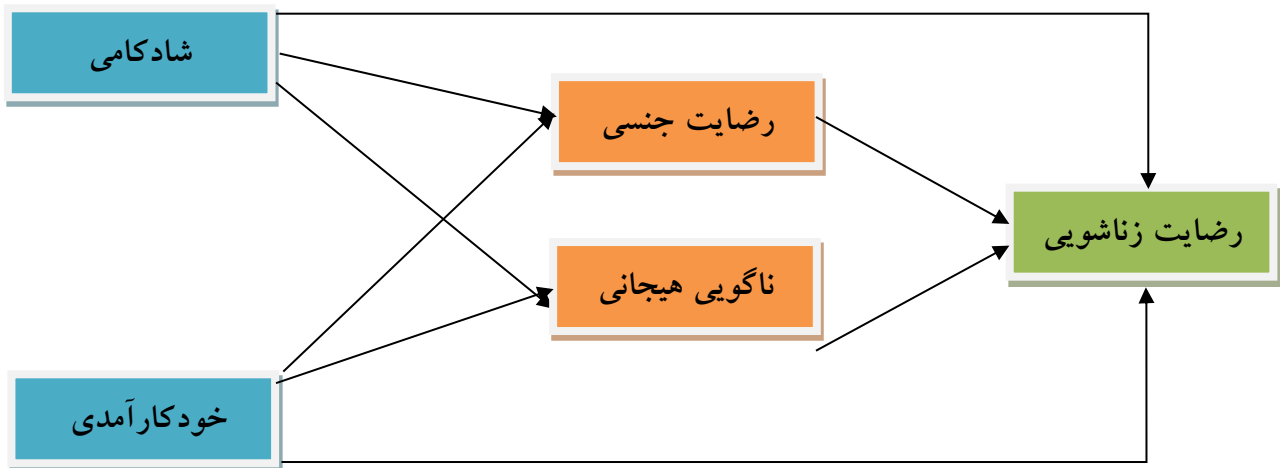

تصویر ۲. مدل مفهومی تأثیر خود کارآمدی جنسی، رضایت جنسی و شادکامی بر رضایت زناشویی با توجه به میانجی‌گری ناگویی هیجانی (معناداری)

بررسی مدل اصلاح شده

همانطور که مشاهده شد، مدل مفهومی مفروض در این مطالعه با در نظر گرفتن متغیر ناگویی هیجانی به عنوان متغیر میانجی گری بین متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق؛ دچار مشکل و عدم معنی داری مسیرهای پیش بینی و عدم برازش مدل بود. از این رو در این قسمت با تغییر جزئی متغیر میانجی و در نظر گرفتن متغیر رضایت جنسی در کنار ناگویی هیجانی به عنوان متغیر میانجی دوم، مدل مفهومی قبلی اصلاح شد و برازش نشان داد. بر این اساس مدل مفهومی مفروض بدین صورت اصلاح شد.

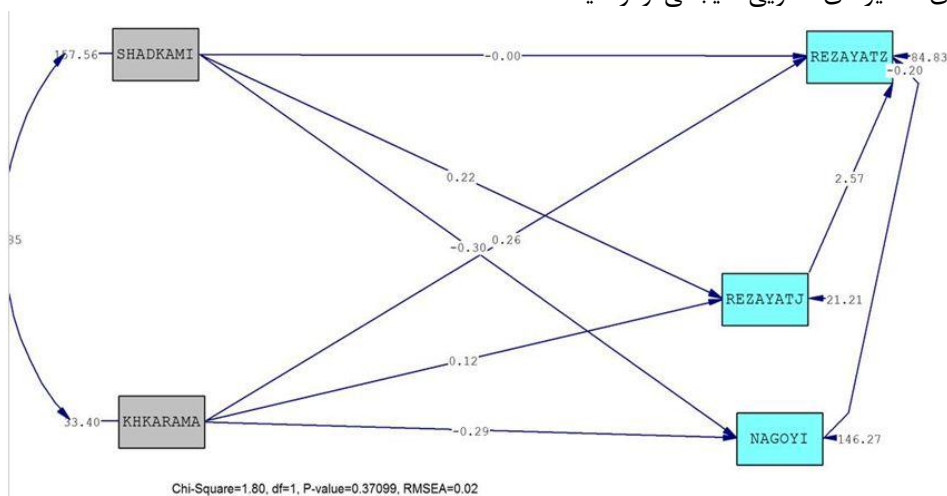
با توجه به معنی دار نبودن تاثیر متغیرهای مستقل (رضایت جنسی و خودکارآمدی جنسی) بر متغیر ناگویی هیجانی و همچنین معنی دار نبودن تاثیر خودکارآمدی جنسی بر رضایت زناشویی؛ مدل تحقیقاتی از قدرت توضیح خوبی برای نقش میانجی گری متغیر شادکامی در مدل برخوردار نیست. هر چند تاثیر متغیرهای مستقل (شادکامی و رضایت جنسی) بر متغیر وابسته (رضایت زناشویی) معنادار است اما در نهایت برازش مدل با معیارهای آماری مطلوب مطابقت ندارد. لذا شواهد و نتایج حمایت خوبی از مدل مفهومی مفروض در فرضیه اصلی تحقیق به عمل نمی آورند.

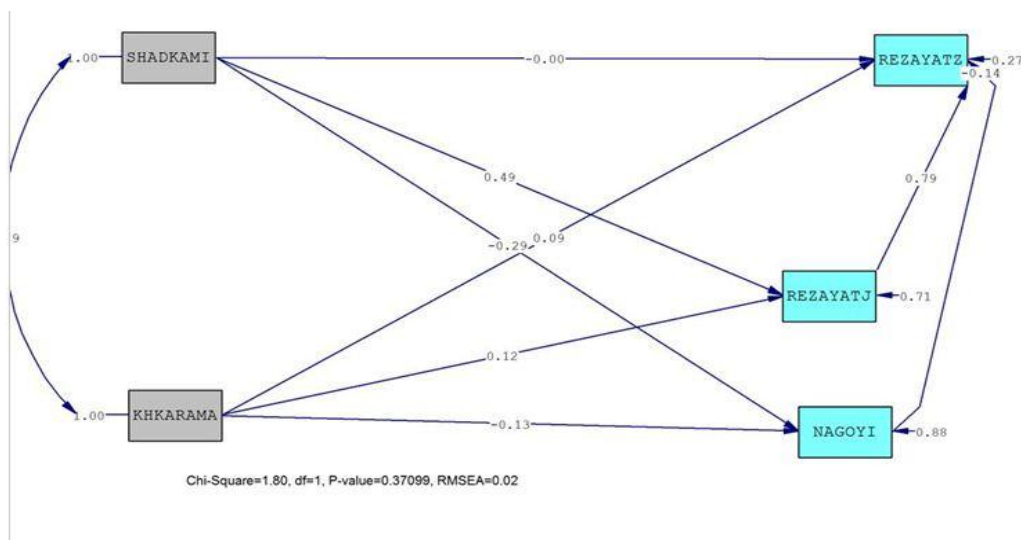
شکل ۲. مدل مفهومی اصلاح شده پژوهش

جنسی می‌باشد در تصاویر شماره ۳ (ضرایب تاثیر غیراستاندارد)، ۴ (ضرایب تاثیر استاندارد) و ۵ (معنی داری) ارائه می‌شود.

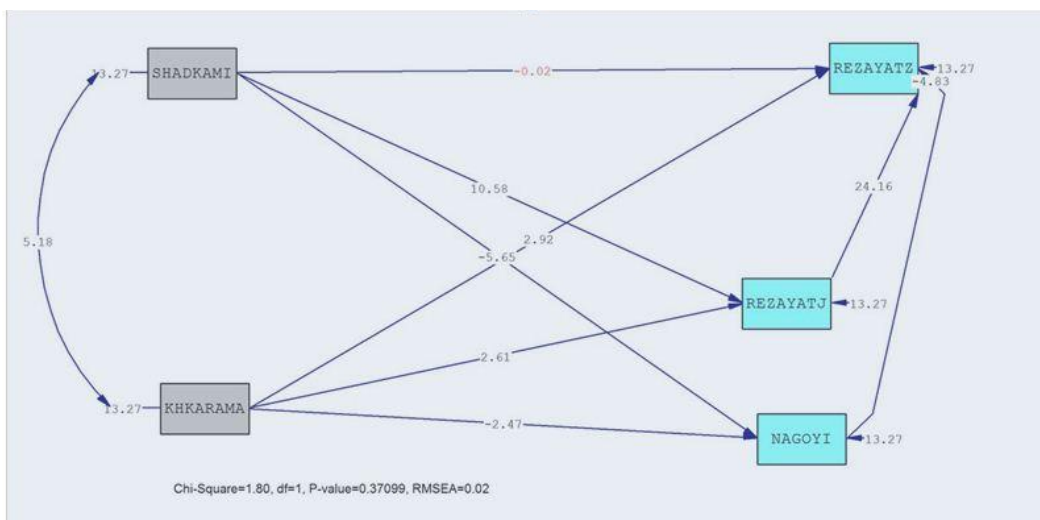
در ادامه به ارائه نتایج مربوط به این مدل می پردازیم. یافته‌های مربوط به مدل مفهومی اصلاح شده که در برگزیده تاثیر خود کارآمدی جنسی و شادکامی بر رضایت زناشویی با توجه به میانجی‌گری متغیرهای ناگویی هیجانی و رضایت

تصویر ۳. مدل مفهومی تأثیر خود کارآمدی جنسی و شادکامی بر رضایت زناشویی با توجه به میانجی‌گری متغیرهای ناگویی هیجانی و رضایت جنسی (غیراستاندارد)

تصویر ۴. مدل مفهومی تأثیر خود کارآمدی جنسی و شادکامی بر رضایت زناشویی با توجه به میانجیگری متغیرهای ناگویی هیجانی و رضایت جنسی (استاندارد)

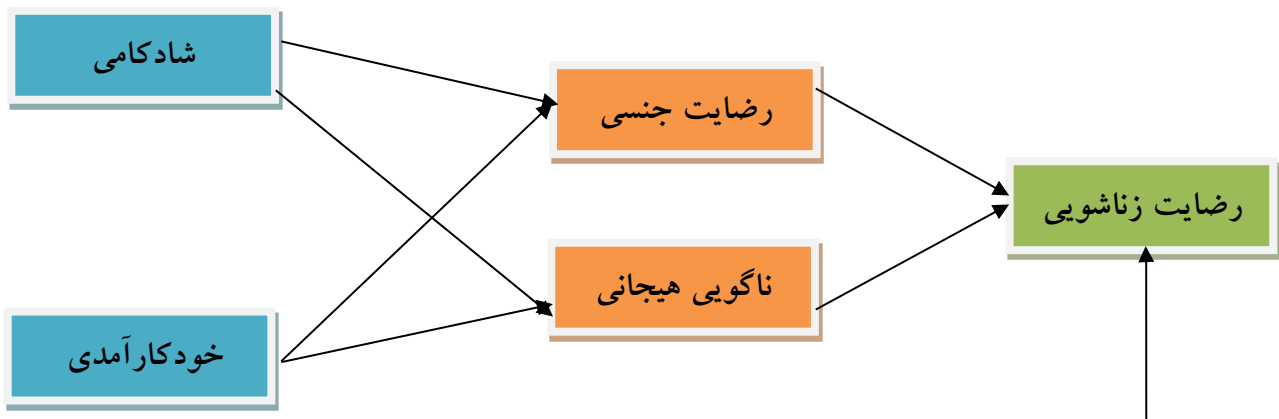
تصویر ۵. مدل مفهومی تأثیر خود کارآمدی جنسی و شادکامی بر رضایت زناشویی با توجه به میانجیگری متغیرهای ناگویی هیجانی و رضایت جنسی (معنی داری)

رضایت زناشویی معنی دار نشده و این متغیر اثر مستقیم خود را از دست داده است. این یافته حاکی از آن است که این دو متغیر میانجی تمام تأثیر را در مدل تبیین می کنند و در نتیجه مدل میانجی، یک مدل کامل است. در نهایت مدل مفهومی نهایی اصلاح شده که مورد تایید و برازش قرار گرفت را با شکل ۵ می توان نشان داد.

جدول شماره ۳ ضرایب تأثیر مسیرهای مستقیم موجود در مدل را نشان می دهد. همانطور که جدول ۳ نشان می دهد کلیه ضرایب مستقیم به جز مسیر مستقیم شادکامی بر رضایت زناشویی؛ معنی دارند ($p < 0.05$). این یافته نشان می دهد که با وجود دو متغیر میانجی رضایت جنسی و ناگویی هیجانی، نقش مستقیم شادکامی بر

جدول ۳. بررسی تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته

مبداء رابطه: متغیرهای مستقل (یامتغیرهای γ)	مقصد رابطه: متغیر وابسته (یامتغیر η)	گاما γ (ضرایب تاثیر غیر استاندارد)	گاما γ (ضرایب تاثیر استاندارد)	سطح معناداری	آماره t
شادکامی ($shadtotal$)	رضایت زناشویی ($rzttotal$)	۰/۰۱	۰/۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۲
شادکامی ($shadtotal$)	رضایت جنسی ($rgtotal$)	۰/۲۲	۰/۴۹	۰/۰۰۰۱	۱۰/۵۸
شادکامی ($shadtotal$)	ناگویی هیجانی ($tasttotal$)	-۰/۳۰	-۰/۲۹	۰/۰۰۰۱	-۵/۶۵
خودکارآمدی ($khtotal$)	رضایت زناشویی ($rzttotal$)	۰/۲۶	۰/۰۹	۰/۰۰۰۱	۲/۲۹
خودکارآمدی ($khtotal$)	رضایت جنسی ($rgtotal$)	۰/۱۲	۰/۱۲	۰/۰۰۰۱	۲/۶۱
خودکارآمدی ($khtotal$)	ناگویی هیجانی ($tasttotal$)	۰/۲۹	-۰/۱۳	۰/۰۰۰۱	-۲/۴۷
رضایت جنسی ($rgtotal$)	رضایت زناشویی ($rzttotal$)	۰/۵۷	۰/۷۹	۰/۰۰۰۱	۲۴/۱۶
ناگویی هیجانی ($tasttotal$)	رضایت زناشویی ($rzttotal$)	۰/۲۰	-۰/۱۴	۰/۰۰۰۱	-۴/۸۳

شکل ۳. مدل نهایی اصلاح شده و برازنده تحقیق

در ادامه ضرایب استاندارد مسیرهای غیر مستقیم مدل اصلاح شده در جدول ۴ ارائه می شود.

جدول ۴. ضرایب استاندارد مسیرهای غیر مستقیم مدل اصلاح شده

مبداء رابطه: متغیرهای مستقل (یامتغیرهای γ)	مقصد رابطه: متغیر وابسته (یامتغیر η)	متغیر میانجی	گاما γ (ضرایب تاثیر استاندارد)	سطح معناداری	آماره t Sobel
شادکامی ($shadtotal$)	رضایت زناشویی ($rzttotal$)	رضایت جنسی ($rgtotal$)	۰/۳۸	۰/۰۰۱	۰/۰۲
شادکامی ($shadtotal$)	رضایت زناشویی ($rzttotal$)	ناگویی هیجانی ($tasttotal$)	۰/۰۴	۰/۰۰۱	۱۰/۵۸
خودکارآمدی ($khtotal$)	رضایت زناشویی ($rzttotal$)	رضایت جنسی ($rgtotal$)	۰/۰۷	۰/۰۰۹	۲/۲۹
خودکارآمدی ($khtotal$)	رضایت زناشویی ($rzttotal$)	ناگویی هیجانی ($tasttotal$)	۰/۰۱۹	۰/۰۲۷	۲/۶۱

کار آمدی جنسی بالایی برخوردار بودند و رضایت بالایی از روابط جنسی خود داشتند؛ همخوانی دارد. با توجه به نتیجه تحقیق بین رضایت جنسی و رضایت زناشویی رابطه وجود داشته و رضایت جنسی ۰/۳۵ از رضایت زناشویی را پیش بینی می‌کند. هنگامی که رضایت جنسی در مدل به عنوان متغیر میانجی قرار می‌گیرد؛ هم بطور مستقیم و هم از طریق شادکامی و خود کارآمدی جنسی قادر به پیش بینی رضایت زناشویی است. نتیجه این تحقیق با تحقیق پاک نیت و روشن [۵۷] مبنی بر رابطه مثبت معنادار بین مولفه های جنسی با رضایت زناشویی؛ همخوانی دارد. یکی از کارکردهای زندگی زناشویی برقراری رابطه جنسی بین زوجین می باشد. رابطه جنسی گرم منجر به آرامش روانی و افزایش صمیمیت زوجین شده و موجب رضایت زناشویی می شود. مسائل جنسی از ان جهت دارای اهمیت می باشد که جزء مسائل مهم زندگی زناشویی بوده و سازگاری در روابط جنسی زوجین و تناسب و تعادل در ان، از مهمترین عوامل خوشبختی و موفقیت زندگی زناشویی است. نتایج بدست آمده نشان می دهد که دو متغیر رضایت جنسی و ناگویی هیجانی قادر به پیش بینی رضایت زناشویی بوده و با میانجی قرار گرفتن این دو متغیر شادکامی به طور مستقیم اثرش را بر روی رضایت زناشویی از دست داده و به طور غیر مستقیم از طریق افزایش رضایت جنسی و کاهش ناگویی هیجانی بر رضایت زناشویی تاثیر گذار است. همچنین خودکارآمدی جنسی از طریق تاثیر رضایت جنسی و ناگویی هیجانی منجر به افزایش رضایت زناشویی شده و البته تاثیر مستقیم آن بر رضایت زناشویی نیز وجود دارد. در جهت تبیین این نتیجه می توان گفت که شادکامی منجر به ایجاد هیجان مثبت در فرد شده، و همچنان نسبت برقراری ارتباط را برای فرد مهیا نموده و تحریکات جنسی فرد را افزایش می‌دهد. و با افزایش تحریکات جنسی و برقراری رابطه جنسی با همسر رضایت زناشویی افزایش می‌یابد. از طرفی دیگر شادکامی منجر به تغییرات خلقی در افراد شده و ناگویی هیجانی را تحت تاثیر قرار می‌دهد و تبادل عاطفی بین زوجین را افزایش می‌دهد، و زمینه رضایت زناشویی را نیز فراهم می‌نماید.

از لحاظ نظری ناگویی هیجانی را می توان در نظریه شناختی توضیح داد. طبق نظریه شناختی هیجان‌ات و احساسات به تجربه های بدنی افراد بستگی دارد، اگر تجربه ها خوب و مفید باشند فرد مهارت لازم را برای روابط سالم و سازگار دارد. و برعکس اگر تجربه ناخوشایندی باشد در رفتار فرد بی نظمی و نا بسامانی ایجاد می کند. هیجان‌اتی مثل ترس، اضطراب، شادکامی، خشم و غمگینی در زندگی روزمره افراد می تواند در حد متعادل باعث پیشرفت و خلاقیت

همانطور که جدول ۴ نشان می‌دهد تمامی مسیرهای غیر مستقیم معنی دار هستند ($p < 0/05$). مسیر غیرمستقیم رضایت زناشویی با میانجی گری رضایت جنسی هم دارای بالاترین ضرایب غیرمستقیم می باشد. این یافته ها نشان می دهد با میانجی گری رضایت جنسی، متغیر شادکامی تاثیر خود را از دست داده است.

شاخص های مدل اصلاح شده در جدول ۵ گزارش شده است. همانطور که شاخص های برازندگی مدل نشان می دهد تمامی شاخص ها بر اساس ملاک و در حد بهینه قرار دارند و این یافته ها حاکی از برازندگی مدل نهایی است.

جدول ۵. شاخص های برازش مدل اصلاح شده

شاخص ها	مقدار	ملاک
χ^2	۱/۸	غیر معنی دار ($p=0/37$)
$\frac{\chi^2}{df}$	۱/۸	$3 <$
GFI	۰/۹۹	$0/9 >$
AGFI	۰/۹۸	$0/9 >$
CFI	۰/۹۸	$0/9 >$
NFI	۰/۹۹	$0/9 >$
NNFI	۰/۸۹	$0/9 >$
RMSEA	۰/۰۲	$0/05 <$
PGFI	۰/۶۶	$0/15 >$

بحث و نتیجه گیری

نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر با توجه به مدل ارائه شده و قرار دادن ناگویی هیجانی به عنوان متغیر میانجی، این مدل از قدرت توضیحی خوبی برای رضایت زناشویی برخوردار نبود. ولی با تغییر مدل مفهومی و قرار دادن رضایت جنسی و ناگویی هیجانی به عنوان متغیر میانجی مدل از برازش مناسبی برخوردار شد. نتایج بدست آمده از مدل نشان می دهد خودکارآمدی جنسی که نشاندهنده باور فرد به توانایی فرد برای برقراری رابطه جنسی است؛ به طور مستقیم و غیر مستقیم بر رضایت جنسی تاثیر می گذارد. این نتایج با نتایج زیمر گمبگ [۲۸] مبنی بر این که زنانی که از استقلال شخصی برخوردارند و بیشتر مورد حمایت همسرانشان قرار می گرفتند و کمتر تحت تاثیر اجبار رفتاری قرار داشتند؛ از خود

در پژوهش حاضر به روش در دسترس بوده از این نظر نیز تعمیم داده‌ها با محدودیت مواجه است. محدودیت دیگر این پژوهش را می‌توان مسائل فرهنگی نظیر حجب و حیا و شرم در مطرح کردن مسائل جنسی اشاره کرد.

از آنجا که رضایت زناشویی یک اصل مهم در سازگاری زندگی مشترک است افزایش آن مستلزم آموزش‌هایی برای زوجین می‌باشد. برای کاهش تعارضات زناشویی و ایجاد یک سبک زندگی سالم در جامعه آموزش مسائل جنسی، شادکامی، آموزش ابراز هیجانات و آگاهی به آنها، برای افزایش رضایت از زندگی زناشویی لازم بوده، بخصوص برای زوجینی که اقدام به ازدواج کردند یا در شروع ازدواج هستند.

منابع

- ۱- امانی، الهام (۱۳۹۱) پیش بینی رضایت زناشویی بر اساس رضایت جنسی و پایانامه روان شناسی ارشد، رشته روان شناسی بالینی. دانشگاه شیراز.
- ۲- اوحدی، بهنام (۱۳۸۵) تمایلات و رفتار های جنسی انسان. اصفهان: انتشارات صادق هدایت.
- ۳- ساروخانی، باقر (۱۳۸۱) جامعه شناسی خانواده. تهران: انتشارات سروش.
- ۴- ستوده، هدایت (۱۳۸۴). آسیب شناسی اجتماعی. تهران: انتشارات آوای نور.
- 5-Blekesaune, M. (2008). Partnership transitions and mental distress: Investigating temporal order. *Journal of marriage and family*. Vol. 70, 4, pp. 879-890
- ۶- رسولی، محسن؛ نوابی‌نژاد، شکوه؛ ثنایی ذاکر، باقر (۱۳۸۷) رابطه بین الگوهای ارتباط زوج های دانشجو و الگوهای ارتباط والدین آنها. تحقیقات زنان (مطالعات زنان)، دوره ۲، شماره ۴، صص. ۸۳-۱۰۰.
- ۷- روشن چسلی، رسول؛ سلیمانی، زینب؛ عرفان، طهورا؛ منتشلو، سمیه؛ هاشمی، اسماء (۱۳۹۸) بررسی اعتبار و پایایی پرسشنامه کیفیت زندگی جنسی زنان (SQOL-F). روانشناسی بالینی و شخصیت، دوره ۱۷، شماره ۱، صص. ۲۱۳-۲۲۴.
- ۸- مقیمی، سیما (۱۳۹۴) پیش بینی رضایت جنسی بر اساس متغیر های الگو های ارتباطی، عملکرد جنسی و شادکامی زوجین. پایان نامه کارشناسی ارشد، گرایش روان شناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساوه.

شود. و برعکس اگر به صورت پیوسته و مداوم و غیر معمول باشد از نظر عاطفی و روانی فرد را دچار مشکل کرده و به سلامت روان فرد آسیب می‌رساند. بنابراین ناگویی هیجانی یک عامل تاثیر گذار در ارتباط زوجین با یکدیگر بوده و باعث می‌شود زوجین بتوانند روابط سالم با هم داشته باشند. اگر زوجین بتوانند عواطف و احساسات خود را بشناسند و نشان دهند، به هیجانات هم بازخورد لازم و مناسب خواهند داد و کمتر دچار مشکل در مسیر زندگی می‌شوند، و در نتیجه رضایت زناشویی افزایش می‌یابد.

از نظر محقق ناگویی هیجانی در روابط زوجین و رضایت زناشویی تاثیر گذار بوده، و هر چقدر زوجین بتوانند تعامل هیجانی مناسب با همدیگر داشته باشند همدیگر را بهتر خواهند شناخت، و در نتیجه در موقعیت های مناسب بازخورد مناسب به هیجانات همدیگر داشته، و در نتیجه روابط صمیمی تر و عاشقانه تر با هم خواهند داشت. و این روابط نزدیک و صمیمانه و لذت بخش رضایت زناشویی آنها را افزایش می‌دهد. بنابر این می‌توان تبیین کرد زوجینی که ناگویی هیجانی بالایی دارند در مسیر زندگی دچار مشکل شده و سلامت روان آنها آسیب می‌بیند و در نتیجه رضایت زناشویی در آنها کاهش می‌یابد. و زوجینی که ناگویی هیجانی پایین تر دارند چون بیشتر با همدیگر صحبت می‌کنند و به نکات مثبت و منفی همدیگر آشنایی دارند و می‌توانند در موقعیت های مناسب بازخورد مناسب و لازم داشته باشند در زندگی موفق تر بوده و رضایت زناشویی بیشتری را گزارش می‌کنند.

با توجه به این که ناگویی هیجانی ارتباط منفی با رضایت زناشویی داشته؛ ولی هنگامی که در مدل قرار می‌گیرد قادر به پیش بینی رضایت زناشویی نیست و با وارد شدن رضایت جنسی به عنوان متغیر میانجی دیگر توانسته رضایت زناشویی را پیش بینی نماید. در تبیین این موضوع می‌توان گفت که نقش ابراز عواطف و هیجان در رضایت زناشویی غیر قابل انکار می‌باشد ولی زوجین ابراز علاقه و محبت را از طریق رفتار و نشانه های غیر کلامی ممکن است؛ دریافت نمایند که تا حدی رضایت زناشویی آنها را برآورده سازد. در صورتی که رضایت جنسی در در روابط زوجین وجود نداشته باشد؛ رضایت زناشویی خدشه دار خواهد شد. رضایت جنسی نقش بسزایی در رضایت زناشویی داشته و در تحکیم روابط زوجین و صمیمیت آنها نقش قابل توجهی را ایفا می‌نماید.

محدودیت ها و پیشنهاد های پژوهش

این تحقیق در سطح شهر تهران انجام گرفته؛ در نتیجه تعمیم نتایج باید با احتیاط انجام گیرد. همچنین نمونه گیری

- ۲۰- سیاه کرمی، راهله؛ مومنی، خداداد؛ کرمی، جهانگیر (۱۳۹۷) نقش میا نجیگری خود کارآمدی جنسی در رابطه بین کسب دلبستگی و رضایت جنسی در مردان متأهل کرمانشاه. علوم روان شناختی، دوره ۱۷، شماره ۶۸، صص. ۴۴۰-۴۳۷.
- ۲۱- جوکار، بهرام (۱۳۸۶) رابطه هدف گرایی و شادی. فصلنامه روان‌شناسی تبریز، دوره ۲، شماره ۵، صص. ۳۵-۵۳.
- ۲۲- جاویدی، نصیرالدین و همکاران (۱۳۹۲) اثر بخشی زوج درمانی مبتنی بر شادکامی به شیوه شناختی - رفتاری بر افزایش رضایت جنسی زوجین. فصلنامه سلامت خانواده، دانشکده علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، دوره ۱، شماره ۴، صص. ۱۴-۶.
- ۲۳- بلاغت، سید رضا؛ ابراهیم‌زاده اسمین، حسین؛ موسوی‌نژاد، سید جمال و همکاران (۱۳۹۲) بررسی رابطه شادکامی و رضایت زناشویی در بین خانواده های شهرستان زهک. فصلنامه فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده، دوره ۷، شماره ۲۲، صص. ۸۳-۱۰۲.
- ۲۴- اکبرزاده، داود؛ مظفری، علی؛ ملکی کردلو، سعید و همکاران (۱۳۹۳) رابطه شادکامی و رضایت جنسی با رضایت زناشویی در زوجین. اولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روان شناسی. مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
- 25 - Shiffert, A., Sxhwarz, B. (2011) Spouse s demand and withdrawal during marital conflict in relation to their subjective happiness Journal of social and personal relationships: vol. 28, 2: p. 262.
- ۲۶- امیری مجد، مجتبی؛ زری مقدم، فاطمه (۱۳۸۹) رابطه شادکامی و رضایت زناشویی در بین زنان شاغل فرهنگی و خانه‌دار در شهر اراک. فصلنامه علوم رفتاری دانشگاه اراک، دوره ۲، شماره ۴، صص. ۲۱-۹.
- 27-Ventegodt, S. (1998) sex and the quality of life in Denmark. Archive of sexual Behavior, vol. 27: pp. 295 - 307.
- 28-Taylor, G.J., Bagby, R.M., Parker, J.D.A. (1997) Disorders of Affect Regulation: Alexithymia in Medical and Psychiatric Illness. Cambridge University Press, Cambridge.
- 29-Teten, A. L.; Miller, L. A.; Bailey, S. D.; Dunn, N. J.; Kent, T. A.; Empathic deficits and alexithymia in trauma related impulsive aggression. Behavioral sciences & the Law (2008), vol. 26, 6: pp. 823-832.
- 30- Tamaren, K. J. (2010) Factors of emotional intelligence associated with marital satisfaction (Dissertation) porfial: Saint Louis University.
- 9-Karney, B.R., Coombs, RH. (2010) Memory bias in long -term close relationship: consistency or improvement. Psychology bull. Vol. 26, 8, pp. 957 - 959.
- ۱۰- اسلامی، مریم (۱۳۹۱). مقایسه میزان رضایت زناشویی، شادکامی و ابعاد عشق در طول چرخه زندگی خانواده. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- 11-Maccarthy. B, Farr. E (2012) Strategies and technique to maintain sexual Desire. J contempt psychotherapy, vol. 42: pp. 227-233.
- ۱۲- روشن چسلی، رسول؛ میرزایی، صدیقه؛ نیک‌آذین، امیر (۱۳۹۳). اعتبار و پایایی مقیاس چند بعدی رضایت جنسی زنان (SSSW) در نمونه ای از زنان ایرانی، روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار)، دوره ۲۱، شماره ۱۰، صص. ۱۲۹-۱۴۰.
- ۱۳- هاشمی نژاد، فاطمه سادات؛ روشن چسلی، رسول و منتشلو، سمیه (۱۳۹۵). اعتباریابی پرسشنامه نشانه‌های آغازگر میل جنسی (CSDS)، روانشناسی بالینی و شخصیت، دوره ۱۴، شماره ۱، صص. ۱۴۵-۱۵۴.
- 14-Yamaguchi, K. (2006) Marital satisfaction and work life balance: A viewpoint indispensable to mitigating fertility decline. A seminar paper at the Research Institute of Economy, Trade and Industry, Japan, September 15.
- ۱۵- شمس مفرحه، زهرا (۱۳۸۱) بررسی تاثیر مشاوره زناشویی بر رضایت جنسی زوجین مراجعه کننده به یکی از مراکز بهداشت درمانی شیراز. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- 16-Sandrabyers. E. (2010) Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individuals in long term relationships.
- ۱۷- نظری، علی محمد؛ یاراحمدی، حسین؛ زهراکار، کیانوش (۱۳۹۳) تأثیر روان‌درمانی وجودی به شیوه گروهی بر رضایت زناشویی زنان مبتلا به دیابت نوع ۲. دانش و تندرستی، دوره ۹، شماره ۲، صص. ۲۰-۱۴.
- ۱۸- وزیر، شهرام؛ لطفی کاشانی، فرح؛ حسینیان، سیمین؛ بهرامی غفاری، سارا (۱۳۸۹) خودکارآمدی جنسی و رضایت زناشویی. اندیشه و رفتار، دوره ۴، شماره ۱۶، صص. ۸۱-۷۵.
- 19 - Melani, J.; Gembec, Z. (2013) Young females ' sexual self - efficacy: Associations with personal Autonomy and the couple Relationship. Sexual Health. Vol. 10: pp. 204 - 210.

- ۴۱ - دهقان، شیدا؛ خالقی‌پور، شهناز (۱۳۹۵) مدل یابی معادلات ساختاری عملکرد جنسی زنان بر اساس ناگویی خلقی، سیستم باز داری فعال سازی رفتاری و صفات شخصیت. زن و فرهنگ، دوره ۸، شماره ۲۹، صص. ۳۱-۴۶.
- 42- Pa'ez, D.; Seguel, A. M.; Marti 'nez-Sa', F. (2012) Incremental Validity of Alexithymia, Emotional Coping and Humor Style on Happiness and Psychological Well-Being. *J Happiness Stud.* Vol. 14, 5: pp. 1621-1637. DOI 10.1007/s10902-012-9400-0
- 43 - Finotelli, I. (2015) Association between Alexithymia and Female Sexual Self-Efficacy in Patients with Sexual Dysfunctions. *The Journal of Sexual Medicine*, vol. 12 (suppl 1): p. 57.
- 44 - Finotelli, I. (2015) Association between Alexithymia and Sexual Self-Efficacy in Patients with Erectile Dysfunction and Premature Ejaculation. *The Journal of Sexual Medicine*, vol. 12, pp. 44-45.
- ۴۵- جمالی، مرضیه؛ فیض آبادی، سلیمه؛ جمالی، مریم (۱۳۹۶) تاثیر مداخله شناختی رفتاری بر خودکارآمدی جنسی و رضایت زناشویی زنان. اصول بهداشت روانی، دوره ۱۹، شماره ۳، ویزنامه سومین کنفرانس بین‌المللی نوآوری‌های اخیر در روان‌شناسی، مشاوره و علوم رفتاری، صص. ۲۹-۳۸.
- ۴۶- ثناگویی، محمد؛ جان بزرگی، مسعود؛ مهدویان، علیرضا (۱۳۹۰) رابطه الگوهای ارتباطی زوجین با رضایت مندی زناشویی. دو فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات اسلام و روان‌شناسی، دوره ۵، شماره ۹، صص. ۵۷-۷۷.
- ۴۷- رازقی، نرگس؛ نیکی‌جو، معصومه؛ کراسکیان، آدیس؛ ظهراپی مسیحی، آرینه (۱۳۹۰) رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت با رضایت زناشویی. روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی، دوره ۷، شماره ۲۷، صص. ۲۷۱-۲۶۹.
- ۴۸- بهمنی، بهمن؛ عسگری، علی؛ تمدنی، مجتبی (۱۳۸۵) رواسازی، اعتباریابی و استاندارد ساختن مقیاس رضایت زناشویی انریچ برای جامعه ایرانی. دومین کنگره آسیب شناسی خانواده در ایران، ۲۸-۲۵ اردیبهشت، دانشگاه شهید بهشتی.
- ۴۹- وزیر، شهرام؛ لطفی کاشانی، فرح (۱۳۷۸) خودکارآمدی جنسی و رضایت زناشویی. همایش روان‌شناسی و مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
- 50-Hudson, W. W.; Harrison, D. F. & Crosscup, P.C. (1981). A short-form scale to measure sexual discord in dyadic relationships. *The Journal of Sex Research.* Vol. 17, 2: pp. 157-174.
- 31- Dunhan, S.M. (2008). Emotional skillfulness in African American marriage: intimate safety as a mediator of the relationship between emotional skillfulness and marital satisfaction (Dissertation). Akron: The University of Akron.
- 32- Zimmer – Gembeck, M. J. (2013) Yong female's sexual self-efficacy: associations with personal autonomy and the couple relationship. *The Journal of sex Health*, vol. 10, 3: pp. 204–210.
- ۳۳- شیری، سمیه؛ بهامین، قباد (۱۳۹۳) بررسی رابطه بین آلکسی تایمی بر رضایت زناشویی در متقاضیان طلاق شهر ایلام. نخستین همایش ملی علوم تربیتی و روان‌شناسی، مردودشت، شرکت اندیشه سازان مبتکر جوان.
- 34-Frye-Cox, N. E., & Hesse, C. R. (2013). Alexithymia and marital quality: The mediating roles of loneliness and intimate communication. *Journal of Family Psychology*, vol. 27, 2: pp. 203–211.
- 35-Karukivi, M., Tolvanen, M., Karlsson, L. and Karlsson, H. (2014) Is alexithymia Linked with marital satisfaction or attachment to the partner? A study in a pregnancy cohort of parents – to – be, *Comprehensive psychiatry*, vol. 55, 5: pp. 1252–1257.
- 36-Horowitz, L. M. (1994) Pschemas, psychopathology and psychotherapy research. *Psychotherapy Research.* 4 (1), 1-19.
- ۳۷ - خواجه، فرزانه؛ خضری مقدم، نوشیروان (۱۳۹۵) رابطه ناگویی هیجانی، مشکلات بین شخصی با رضایت زناشویی در پرستاران زن متاهل. ماهنامه علمی پژوهشی دانشکده پرستاری مامایی ارومیه، دوره ۱۴، شماره ۷، صص. ۶۳۰-۶۳۸.
- ۳۸- مکوندی، بهنام؛ شهنی بیلاق، منیژه؛ نجاریان، بهمن (۱۳۹۰) مقایسه آلکسی تایمی و هوش هیجانی بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز. یافته‌های نو در روان‌شناسی (روانشناسی اجتماعی)، دوره ۶، شماره ۱۸، صص. ۴۷-۵۷.
- 39 -Lyubomirsky, S.; Kngl, Dienere (2005) The benefits of frequent positive effect: Does happiness lead to success? *Psychological Bulletin.* Vol. 137, 5: pp. 803-855.
- 40 – Humphres, T.P., Weed, L.M., Parkey, J. D (2009) Alexithymia and satisfaction in intimate relationships, *Personality and individual Deferens.* Vol. 49, 7: pp. 43-47.

۵۱- پوراکیبر، سمیه (۱۳۹۰) بررسی نقش و پژگی های شخصیتی در تعیین رابطه بین رضایت جنسی با رضایتمندی زناشویی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس.

۵۲- امراللهی، ریحانه؛ روشن چسلی، رسول؛ شعیری، محمدرضا؛ نیک‌آذین، امیر (۱۳۹۲) تعارض زناشویی، رضایت زناشویی و رضایت جنسی: مقایسه زنان دارای ازدواج‌های فامیلی و غیرفامیلی. روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار)، دوره ۲، شماره ۸، صص. ۱۱-۲۲.

53- Argyle, M. & Brock, A. (2001) The psychology of Happiness US.A. & Canada: Rutledge, Taylor & Francis Group.

۵۴- علی‌پور، احمد؛ آگاه هریس، مژگان (۱۳۸۶) اعتبار و روایی فهرست شادکامی آکسفورد در ایرانی‌ها. فصلنامه روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی، دوره ۳، شماره ۱۲، صص. ۲۹۸-۲۸۷.

۵۵- افشاری، افروز (۱۳۸۷) بررسی صفات شخصیتی، سبک‌های دلبستگی، رویدادهای استرس‌زا و جنسیت به عنوان پیش‌بین‌های ناگویی هیجانی (خلقی) در دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه شهید چمران اهواز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

۵۶- تقوی، ملیحه؛ نجفی، محمود؛ کیان ارثی، فرحناز؛ آقاییان، شاهرخ (۱۳۹۲) مقایسه ناگویی، سبک‌های دفاعی و اضطراب صفت، حالت در بیماران مبتلا به اختلال اضطراب فراگیر، افسردگی اساسی و افراد عادی. روان‌شناسی بالینی، دوره ۵، شماره ۲، صص. ۶۷-۷۶.

۵۷- پاک‌نیت، معصومه؛ روشن چسلی، رسول (۱۳۹۷) پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس هیجان خواهی، صمیمیت، عملکرد جنسی و ویژگی های شخصیتی در پرستاران. روان‌شناسی بالینی و شخصیت، دوره ۱۶، شماره ۱، صص. ۱۷۸-۱۵۹.